

Wysokie wskaźniki uczestnictwa w krakowskiej kulturze pomimo pandemii

2021-08-23

Ponad 4 miliony odwiedzających muzea i galerie w regionie, 2,2 tys. przedstawień i koncertów w Krakowie oraz 4,5 tys. imprez zorganizowanych w naszym mieście - liczby z raportu GUS pokazują, że w ubiegłym roku, pomimo pandemii, krakowska oferta kulturalna była różnorodna, chętnie wybierana i doceniana. Nasz region, a zwłaszcza Kraków, przyciągnęły blisko 42 proc. ogólnej liczby odwiedzających polskie galerie i salony sztuki i co piątego zwiedzającego krajowe muzea. W porównaniu z danymi dotyczącymi uczestnictwa w kulturze w skali całego kraju, oferta Krakowa okazała się wyjątkowo atrakcyjna.

Twórcy raportu opublikowanego przez Główny Urząd Statystyczny w Krakowie, przybliżającego działanie instytucji kultury w województwie małopolskim w 2020 roku ([link](#)), podkreślają, że 2020 rok był dla kultury czasem szczególnie trudnym. Działalność wielu muzeów, galerii, kin, teatrów i instytucji muzycznych, bibliotek, centrów, domów, klubów i ośrodków kultury, a także ważnych cyklicznych festiwali została czasowo ograniczona. Ograniczenia dotknęły również wszystkich imprez o charakterze masowym: festiwali, widowisk i koncertów. Wprowadzone restrykcje spowodowały istotne zmiany w funkcjonowaniu i ekonomii wielu instytucji. Lockdown i zmieniające się zasady wymuszały rezygnację z wielu przedsięwzięć, przeprogramowanie albo wprowadzenie alternatywnych formuł ich realizacji, takich jak na przykład przeniesienie do internetu. Ma to odzwierciedlenie w liczbach opisujących uczestnictwo w kulturze w 2020 roku.

Ponad 4 miliony odwiedzających muzea i galerie

Kultura i turystyka to obszary powiązane, co jest widoczne zwłaszcza w przypadku miejsc o szczególnie atrakcyjnej, unikatowej i docenianej na arenie międzynarodowej ofercie kulturalnej - takich jak Kraków. W ubiegłym roku, mimo spadku liczby odwiedzających, zwłaszcza turystów zagranicznych, Kraków udowodnił, że kulturalna oferta miasta jest ważnym elementem turystyki miejskiej, a także życia miasta i jego mieszkańców. Nasz region, a zwłaszcza Kraków, przyciągnął blisko **42 proc. ogólnej liczby zwiedzających polskie galerie i salony sztuki i co piątego zwiedzającego krajowe muzea** - łącznie 4,1 mln osób. Popularność krakowskich i małopolskich galerii oraz muzeów ma szczególne znaczenie w kontekście spadku ogólnej liczby zwiedzających muzea i oddziały muzealne w 2020 roku - aż o blisko 71 proc. w porównaniu z rokiem poprzedzającym.

- W trakcie ograniczeń związanych z pandemią staraliśmy się na bieżąco reagować i dostosowywać ofertę muzeów do panujących warunków. W czasie zamknięcia przybliżaliśmy nasze działania i propozycje w internecie, a kiedy tylko było to możliwe otworzyliśmy się dla odwiedzających. To, jak muzea poradziły sobie z pandemią jest efektem wspólnych wysiłków, działań realizowanych wcześniej, odpowiedniego reagowania, a także wsparcia miasta - mówi Michał Niezabitowski, dyrektor Muzeum Krakowa.

Według rejestru GUS w województwie na koniec 2020 roku działało 101 muzeów i oddziałów muzealnych, w tym 42 w Krakowie. To właśnie krakowskie oddziały gromadzą ponad 84 proc. ogólnej liczby zbiorów muzealnych województwa. Muzea i oddziały muzealne zorganizowały w ubiegłym roku 343 wystawy stałe oraz 319 wystaw czasowych. Dane GUS nie obejmują oferty muzeów prywatnych, uniwersyteckich i kościelnych, dlatego trzeba dodać, że liczbę oddziałów muzealnych działających w samym Krakowie miasto szacuje na 113 jednostek.

GUS podaje, że z 57 małopolskich galerii i salonów sztuki (sześć galerii państwowych, 22 samorządowe, 29 instytucji prywatnych) ponad 70 proc. zlokalizowanych jest w Krakowie. W ciągu ubiegłego roku małopolskie galerie i salony sztuki zorganizowały łącznie 329 wystaw w kraju i za granicą. W województwie wystawy zwiedziło blisko 862 tys. osób, w tym ponad 739 tys. wystawy plenerowe. Galerie państwowe i samorządowe zorganizowały 199 wystaw, z których blisko połowę (43,2 proc.) stanowiły wystawy zorganizowane przez galerie działające w Krakowie.

2,2 tys. przedstawień i koncertów

Krakowska i małopolska oferta kulturalna ubiegłego, pandemicznego roku to także 2,6 tys. przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 360 tys. osób. Mimo niezwykle trudnego roku, zamknięć, obostrzeń i stale towarzyszącej organizatorom przedsięwzięć niepewności jutra, w teatrach i instytucjach muzycznych w 2020 r. odbyło się 61 premier. Zdecydowana większość inicjatyw – 2,2 tys. to przedsięwzięcia zaproponowane przez teatry i instytucje muzyczne zlokalizowane w Krakowie. Zgromadziły one 319,5 tys. widzów i słuchaczy.

4,5 tys. imprez w Krakowie

Raport GUS podaje, że w 2020 r. małopolskie centra kultury, domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice zorganizowały 14,9 tys. imprez (to o ponad połowę mniej niż w 2019 r.), w których wzięło udział 1,2 mln uczestników (o blisko 71 proc. mniej w porównaniu z 2019 r.). Przeważały warsztaty, prelekcje, spotkania i wykłady. Pod względem liczby uczestników przypadających na jedną imprezę najliczniejsze były festiwale i przeglądy artystyczne (uczestniczyło w nich średnio 378 osób). W Krakowie zorganizowano 4,5 tys. imprez (30 proc. ogólnej liczby imprez), w których wzięło udział blisko 453 tys. osób (36,4 proc. ogólnej liczby uczestników).

Pandemiczne obostrzenia i strach przed zakażeniem wirusem przełożyły się na znaczący spadek liczby imprez masowych. W 2020 r. w województwie zorganizowano 46 masowych imprez artystyczno-rozrywkowych (rok wcześniej 353), które stanowiły 12,1 proc. ogólnej liczby masowych imprez artystyczno-rozrywkowych zorganizowanych w Polsce. W regionie najwięcej imprez odbyło się w Krakowie – 20 (spadek o blisko 96 proc. w porównaniu z 2019 r.).

Miasto wspiera mechanizmy odporności krakowskiej kultury

Na wyniki raportu GUS warto spojrzeć także w kontekście działań miasta, które w 2020 roku realizowało szereg projektów będących wsparciem zarówno dla kultury, jak też całego sektora związanego z turystyką i gospodarką. Można tu wymienić na przykład kampanie zachęcające do odwiedzania Krakowa, a także aktywniejszego korzystania z oferty miasta przez mieszkańców („Kraków nieodkryty”, „Bądź turystą w swoim mieście – zwiedzaj Kraków”).

Pomoc dla krakowskiej kultury i jej twórców w 2020 r. zapewniał przygotowany i zrealizowany przez miasto program „Kultura Odporna”. To unikatowy w skali kraju zestaw różnorodnych narzędzi wspierających instytucje, organizacje pozarządowe, poszczególne sektory kreatywne, a także indywidualnych twórców. Wartość tego wsparcia w 2020 roku wyniosła ponad 27 mln zł, a kontynuacją tej strategii jest realizowana w tym roku „Kultura Odporna 2.0”.

- To był trudny rok, w którym musieliśmy na nowo zdefiniować sens działalności kulturalnej, kontekst ekonomiczny, określić nowe priorytety, ale przede wszystkim być blisko mieszkańców, twórców i z empatią oraz wrażliwością wsłuchiwać się w głos każdego ogniwa świata kultury. Pandemia zrównała instytucje duże i małe, obnażyła słabość wielu stosowanych wcześniej praktyk, a jednocześnie zmusiła nas do wspólnego poszukiwania kreatywnej odpowiedzi na ten kryzys. Jej efektem było elastyczne współdziałanie wielu podmiotów kultury, partnerstwa: dla muzyki, sztuki, literatury, specjalne programy wspierające kina i księgarnie, a także gwałtowny rozwój kultury cyfrowej – mówi Robert Piaskowski, pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. kultury.

Robert Piaskowski podkreśla, że najważniejszym osiągnięciem tego czasu jest nie tylko utrzymanie zatrudnienia w sektorze kultury i zapewnienie ciągłości kluczowych inwestycji w tym obszarze, ale przede wszystkim łączność, jaką zbudowały instytucje z odbiorcami, proponując ofertę adekwatną do czasu naznaczonego pandemią – regenerującą, rekonstruującą więzi społeczne i włączającą.

- Cieszy mnie powstanie platformy PLAY KRAKÓW i dokumentacja życia kulturalnego online, a także wiele nowych form działania naszych instytucji w przestrzeniach zielonych, otwartych, w dzielnicach, mikrospołecznościach. Chociaż statystyki GUS są bardziej optymistyczne niż zakładaliśmy, to należy szacować, że ogólnie partycypacja w wydarzeniach kulturalnych spadła o ponad 70 proc., a instytucje stoją przed wyzwaniem przyciągnięcia publiczności na nowo, a także przed wyzwaniem nadrobienia strat. Nie wszystkie zostały zakwalifikowane do pomocy państwa z poszczególnych tarcz. Odzyskanie równowagi finansowej naszych instytucji to obecnie najważniejsze wyzwanie zapewniające stabilność tego sektora – tłumaczy Robert Piaskowski.

Dodaje, że w najtrudniejszej sytuacji są instytucje generujące do 2019 r. nawet 50 proc. swoich przychodów ze sprzedaży biletów czy usług (np. Muzeum Krakowa, Teatr Bagatela, KBF, niektóre festiwale), ale także centra kultury, które nie są ujmowane w planach odmrażania czy wsparcia, m.in. Nowohuckie Centrum Kultury.

- Przed nami trudna jesień. Mamy nadzieję, że działalność instytucji kultury będzie możliwa w warunkach elastycznego dopasowywania ich działalności do sytuacji pandemicznej. Kolejnych zamknięć instytucji nie potrafimy sobie wyobrazić – podkreśla Piaskowski.

Krakowianie zadowoleni z oferty kulturalnej miasta

Krakowską kulturę doceniają zarówno odwiedzający Kraków, jak też mieszkańcy, którzy stanowią ważną grupę docelową inicjatyw realizowanych w tym obszarze. Jak wynika z przygotowanego przez miasto „Raportu o stanie gminy” ([link](#)) statystyczny mieszkaniec Krakowa w 2020 roku blisko cztery razy korzystał z oferty miejskich instytucji kultury. Najliczniejszą grupę stanowili odbiorcy inicjatyw organizowanych przez Krakowskie Biuro Festiwalowe (30 proc.) i propozycji muzeów miejskich (28 proc.). 12 proc. uczestników krakowskiego życia kulturalnego korzystało z propozycji teatrów, 11 proc. bibliotek, a 10 proc. to osoby, które wybrały ofertę domów, centrów i ośrodków kultury. Co więcej, z badań realizowanych przez miasto wynika, że krakowianie bardzo wysoko oceniają ofertę kulturalną i rozrywkową miasta – aż 89 proc. mieszkańców jest z niej zadowolonych.

**Magiczny
Kraków**

- Bardzo cieszy mnie to, że aż 89 proc. mieszkańców jest zadowolonych z oferty kulturalnej miasta i organizacji pozarządowych. Pomimo trudnego czasu i kryzysów finansów publicznych, w Krakowie udało się utrzymać wysokie wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa - na poziomie blisko 4,53 proc. wydatków miasta, a także utrzymać wysoki wskaźnik uczestnictwa mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych. Odporność w tym obszarze to efekt połączenia starań i decyzji władz miasta w zakresie inwestowania w kapitał kulturowy mieszkańców z odpowiednią do tego trudnego czasu, kreatywną odpowiedzią twórców oferty kulturalnej Krakowa - podsumowuje Katarzyna Olesiak, dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Miasta Krakowa.